

L ZILE DE BREASL ÎN COLECȚIILE MUZEULUI ETNOGRAFIC DIN REGHIN

Livia RUSU
Dr. Dorin-Ioan RUS

Breslele din Reghinul Sesc au avut o mare importanță în dezvoltarea urbană a localității. Atestate documentar încă din secolul al XV-lea, ele s-au dezvoltat în decursul secolelor în funcție de necesitatea locală sau a pieței din împrejurimi. Așezarea geografică a localității Reghinul Sesc pe malul drept al Mureșului, la confluența cu Gurghiul, prezența populației germane și a privilegiilor rezultate ca urmare a autonomiei acesteia, ca și o largă ofertă de resurse naturale, au dus, împreună cu o susținere legislativă adecvată, venit din partea regilor Ungariei sau a voievozilor, respectiv principilor Transilvaniei, la o înflorire cvasiurbană a acestei localități. Cu toate că Reghinul Sesc, situat pe pământ nobiliar, nu s-a bucurat de privilegii asemenea toare altor localități semnificative, dezvoltarea metecugurilor organizate în bresle s-a desfășurat în funcție de situația specifică a zonei, de posibilitatea de vânzare și cumpărare de produse agricole și metecuguri. Astfel, legătura dintre agricultură și metecuguri a fost permanentă în toate orașele din Transilvania, ea fiind mai accentuată în cazul localităților mai mici, de seama Reghinului.

Acest din urmă aspect este conformat și nu numai de prevederile din statutele breslelor care se referă la obligativitatea ucenicilor și calfelor de a lucra, individual sau în compania altora, terenul metecugurilor lor, dar și de numeroase alte însemnări târzii. Mai mult decât atât, acest lucru poate fi confirmat și de faptul că piața de desfacere a produselor metecuguri nu putea fi atât de dezvoltată încât să asigure subzistența breslașilor doar pe baza veniturilor rezultate din practicarea metecugurilor.

Ca atare, breslele reghinene s-au dezvoltat în concordanță cu piața din jur: lemnul existent în abundență în zonă a determinat apariția și dezvoltarea a două categorii de dogari (specializați în prelucrarea lemnului moale și tare) care produceau pentru a satisface necesitatea unei viticulturi diversificate și foarte bine specializate (situația s-a schimbat în mod dramatic după 1944); aceeași resursă a dus la dezvoltarea diferitelor categorii de tâmplari și dulgheri; populația românească și secuiească, din zonele limitrofe sau mai îndepărtate, având îndeletnicirea creșterii animalelor, a oferit pielărilor, tăbăcarilor, blănarilor, curelarilor, măcelarilor și cizmarilor produsele prime necesare ce urmau a fi (re)prelucrate, ea fiind aceea ce devenea și piața de cumpărare în momentul apariției produselor finite.

L zile de breaslă descrise mai jos, prezentate la Muzeul Etnografic din Reghin, au constituit parte integrală a vieții interne a acestor asociații metecuguri. Ele erau confecționate de metecuguri tâmplari locali, în ele reflectându-se priceperea profesională și artistică a acestora din urmă.

Cele trei piese prezentate mai jos aparțin, din punct de vedere cronologic, secolului al XIX-lea; o altă ladă de breaslă din Reghin, provenită de la asociația dogarilor, încadrată în același secol al XIX-lea, se găsește la Muzeul de istorie din Târgu Mureș și a fost publicat în numărul XXVII al revistei „Marisia”¹.

¹ Bónis Johanna, *Colecția lăzilor de breaslă a Muzeului de istorie din Târgu-Mureș*, în *Marisia – istorie*, vol. XXVII, Târgu-Mureș, 2003, p. 104, fig. 21; D.-I. Rus, *Date privind breasla dogarilor din Reghinul Sesc*, în *Marisia-istorie*, vol. XXVII, 2003, Târgu-Mureș, p. 123-127.

1. Lada breslei t b carilor din Reghinul S sesc, 1861²

Dimensiuni: L= 56 cm; l = 38 cm; H = 43 cm.

Lada cu capac bombat, având pereții cutiei sub formă de lălea, furniruiți cu lemn de esență tare, ornamentat cu ipci frezate în caneluri, de culoare neagră vopsite, deasupra cărora este prevăzut un brâu ornamental de jur împrejur, decorat prin escavare cu dalta în lemnul natur, cu un motiv sub formă de arcadă; feroneria sistemului de închidere de pe fațada lăzii, constituie ea însăși un decor prin stema aplicată; capacul bombat redă forma stilizată a bulbului de lălea, având o proeminență dată de medianele celor patru laturi simetrice; brâul ornamental repetă motivul și ritmul decorului aplicat la baza lăzii; lada este fixată pe patru picioare înguste prinse sub placa ornamentală. (fig.1 a)



Fig. 1.a., lada breslei t b carilor din Reghinul S sesc, 1861 (ansamblu)

Pe fațetă se poate observa stema breslei t b carilor. Aceasta are formă de scut heraldic german, în câmpul căruia apar piese specifice t b c ritului dispuse astfel: în partea superioară a câmpului, așezat orizontal, un cuțit de eruit; sub el, în poziție verticală, în partea dreaptă un câl, în mijloc un întinzător, a cărui parte superioară centrală lipsește, iar în stânga un calapod; sub acestea se află în poziție orizontală un cuțit de fluit, iar în partea inferioară a scutului un butoi redat stilizat. La dreapta și la stânga acestuia se află cei doi butoni folosiți inițial la fixarea convocatorului. Mobilele de pe

² Muzeul Etnografic Reghin, nr.inv: 6574.

acest scut sunt identice cu cele de pe tablele de convocare a breslei t b carilor din Reghin de la 1855 și 1860³. (fig.1 b)



Fig.1.b. Stema breslei t b carilor din Reghinul S sesc, 1861

Pe interiorul capacului, într-un chenar dreptunghiular, pe un fond de culoarea natural a lemnului, se află o inscripție în limba germană, cu litere latine majuscule, realizate cu culoare galben în tehnica intarsiei: SAM: [UEL] SCHULLER: / G:[EORG] MICH: [AEL] LUTSCH / ALT[ER]:GES[ELL] / TR:[AUGOTT] TEUTSCH / NOTÄR / 1861. Din aceasta reiese structura de conducere a breslei t b carilor din Reghinul S sesc: Samuel Schuller ca primul staroste al breslei, Michael Lutsch ca primul calfebân, aici P rinte al calfelor, și Traugott Teutsch ca notar. Cifra anului 1861 este redată stilizat. Inscripția nu ne face cunoscut numele celui alt staroste, ceea ce ne permite concluzia că funcția aceasta era îndeplinită de Michael Teutsch, P rintele Calfelor. (fig. 1 c)

Pe tabla aceleiași bresle, de la 1860, avem următoarea inscripție, în limba germană, reprezentând numele și funcțiile mai trilor, cu litere majuscule latine, cu indicarea anului confecționării în partea inferioară (1860):

1.TER./ZUNFT.VORSTEHER./SAMUELSCHULLER/2.T.ZUNFT.VORSTEHER./DANIEL WELLMAN/ZUNFT. NOTAIR./ JOSEF SCHULLER./1860⁴

De aici rezultă faptul că același staroste se afla la conducerea breslei și la 1860 și la 1861, ceilalți trei membri ai conducerii fiind schimbați la adunarea din ianuarie 1861.

³ D.-I. Rus, *Table de breaslă din Reghin în colecția Muzeului Judeean Mureș*, în *Marisia - istorie*, vol. XXVI, 2000, Târgu Mureș, p.193-203, foto 2-a,b. și 3-a,b.

⁴ *Ibidem*.



Fig.1.d. Inscrisiunea de pe interiorul capacului lăzii b-carilor de la 1861

În interior lada posedă un sertar confecționat din lemn de brad, situat în partea ei dreaptă, în care erau pstrate, ca la majoritatea breslelor, piesele de valoare, precum sigiliile sau alte obiecte. (fig.1.d)

Pe cele două laturi se află două mâneri din fier forjat.



Fig.1.d. Interiorul lăzii b-carilor de la 1861

Me te ugul t b c ritului este atestat la Reghinul Sesc încă din secolul al XV-lea, alături de acelea ale bl narilor, m celorilor și cizmarilor, fiind organizat în breaslă⁵. Datorită lipsei de documente pentru perioada anterioară anului 1848, situația me te ugurilor reghinene – inclusiv a t b carilor – ca și a istoriei acestei localități se poate cunoaște cu mare dificultate, pe baza inducției sau a comparației cu situația altor orașe, comparabilă ca m rime (mai ales în ceea ce privește istoria demografică și urbanistică). În cazul de față, al t b carilor, putem să înțelegem doar că această treabă trebuie să fi avut o breaslă comună cu a pielarilor, curelarilor și cizmarilor, deoarece situația târgurilor mici, de seama Reghinului Sesc, nu permitea, datorită pieței restrânse și a unui număr redus de me te uguri, existența unor bresle separate. Acest proces de separare are loc mult mai târziu, când dezvoltarea me te ugurilor și diversificarea pieței a devenit posibilă. Astfel, scindarea este atestată documentar la 1639, când pielarii / t b carii se separă de curelari și se constituie într-o breaslă independentă⁶. Se pare totuși că această ramură de activitate este una din cele mai vechi practicate la Reghinul Sesc, deoarece t b carii / pielarii, alături de bl nari și m celari sunt cei mai vechi me te uguri atestați aici. Într-unul din documentele emise de primăria și Sfatul Bistriei, în anul 1460 apare un Valentinus Pellifex (pielarul) în Reghinul-Sesc⁷.

Din *Conscripția locuitorilor orașului Reghin* din anul 1749⁸ aflăm că în acel an erau la Reghin 17 asociații me te uguri de breaslă cu 142 de maiștri. Din acest document observăm că breasla t b carilor este una din cele mai numeroase, având nu mai puțin de 36 de maiștri, starostele lor fiind Michael Schuller. Numărul lor crește vertiginos, la 1857 fiind, conform celui mai important istoriograf local, Josef Haltrich, de 137⁹. De la același Haltrich aflăm că t b c ritul era unul din cele mai bune me te uguri. El evidențiază câteva me te uguri, afirmând: „bl n ritul, m cel ritul, cizm ritul și îndeosebi piel ritul sau t b c ritul (prin prelucrarea masivă de piele de captu eal), erau deja foarte însemnate până la 1800, au luat de-aici și până în al 30-lea an un nou avânt; numărul maiștrilor în breasla pielarilor a crescut până la 180[...]”¹⁰.

Publicarea în anul 1870 a celui mai important izvor documentar al istoriei Reghinului, „*Beiträge zur Kenntniß Sächsisch-Reens*”, aduce noi informații cu privire la situația acestei bresle în secolul al XIX-lea. Aici ni se menționează existența unui ritual al tuturor breslelor reghinene, fiecare asociație participând cu un grup de oameni mascați. O nouă caracteristică în aceste cortegii o făcea „calul”¹¹ improvizat, cu gât lung și cu cioc din lemn, aparținător pielarilor, asemănător cizmarilor, în care erau introduși doi oameni¹². În acel an, breasla avea un număr de 114 maiștri, 30 calfe și 16 ucenici¹³.

⁵ D.-I. Rus, *Evoluția me te ugurilor din Reghin*, în *Revista Bistriei*, vol. XII-XIII, 1999, Bistrița, p. 337-346; Idem, *Breasla cizmarilor din Reghinul Sesc*, Cluj-Napoca, 2004, p.118.

⁶ Traugott Schwab, *Zunftgeschichte der Stadt Sächsisch-Reen* în *Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde*, N.F. Bd. 50, Hermannstadt, 1944, p. 502; D.-I. Rus, *Breasla cizmarilor...*, p. 118.

⁷ J. Haltrich, *Zur Geschichte von Sächsisch-Regen seit den letzten hundert Jahren*, în *Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde*, vol II, Hermannstadt, 1858, p.302, nota nr. 39; D.-I. Rus, *Evoluția me te ugurilor...*, p. 337.

⁸ Document aflat la Arhivele Statului din Cluj-Napoca, fond 1749 nr.1349, apud D.-I. Rus, *Evoluția me te ugurilor...*, p. 338.

⁹ J. Haltrich, *op cit*, p. 331, în anexă, apud D.-I. Rus, *Evoluția me te ugurilor...*, p. 338.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ În original, este indicat termenul sesc “păkrôs”.

¹² ***, *Beiträge zur Kenntniß Sächsisch-Reens*, Sibiu, 1870, p. , 90.

¹³ *Ibidem*, p. 170.

Cu toate că la 1872 breasla t b carilor este desființată și transformată în cooperativă, obiceiurile și anumite tradiții îi continuă existența și în perioada următoare. Conform relatărilor culese de către noi de la unii contemporani, cum ar fi regretatul învățător Horst Haltrich sau domnii Friedrich Schüller și Horst Nösner, toți din Reghin, sau Friedrich Teutsch din Wels (Austria), Horst Schuller din Vöcklabruck (Austria) și Friedrich Oleinek din Schwanenstadt (Austria), t b cari erau în număr foarte mare în Reghinul interbelic, ei avându-și atelierelor pe cursurile apelor care străbat orașul: pe Pârâul Trandafirilor, pe Canalul Morii, în locul „der große Ham” (pe actuala stradă „Duzilor”, la locul numit în dialect „*duid Miresch*”) sau în apropierea râului Mureș.

Emigrarea sașilor din septembrie 1944 a dus la o plecare a acestor meșteugari în spațiul austriac sau al Germaniei Federale, unii dintre ei continuându-și cu succes meseria și în noile lor țări. Astfel, aflăm de Alfred Binder (poreclit acasă „Baba”, sau „der kleine Originalbaba”) s-a stabilit în Bremen și a cumpărat în localitățile din jur toate fabricile de lemn rie, piel rie și curel rie, numărându-se astfel printre marii capitaliști ai diasporei sășilor transilvăneni¹⁴. Actualmente, dintre acești meșteugari purtători ai tradiției vechi, mai trăiesc în localitatea Schwanenstadt domnul Wellmann, în vârstă de 85 de ani.

2. Lad de breaslă, an 1850¹⁵

Dimensiuni: L= 62,5 cm; l = 43,5 cm; H = 38 cm.

Este confecționat din lemn de esență tare, având formă paralelipipedică, cu capacul drept. Ornamentația este realizată în tehnica intarsiei, motivele florale fiind așezate în toate cele patru colțuri ale chenarelor de pe toate fețele lăzii. Piesa nu deține nici un alt ornament sau vreun însemn de meșteug și se află într-o bună stare de conservare. (Fig.2.a)



¹⁴ D.-I. Rus *Contribuții la cunoașterea emigrării sașilor reghineni în perioada anilor 1944-1964*, Cluj-Napoca, 2005, p. 137-138.

¹⁵ Muzeul Etnografic Reghin, Nr. Inv.4394

Fig.2.a Lada de breasl de la 1850, vedere de ansamblu

Pe interiorul capacului se află o inscripție realizată în limba germană, cu litere majuscule latine de culoare maro închis cuprinsă într-un chenar dreptunghiular de culoarea naturală a lemnului. Inscripția ne informează asupra componenților conducerii breslei ca și a anului realizării ei – 1850 – fiind realizată pe cinci rânduri, astfel: MICAEL: SCHIFBAIMER / MICAEL: LEONHARDT / SAMUEL: SCHULLER / ZUNFT: VORSTEHER / 1850. După cum se poate observa, numărul „1” din cifra „1850” este ornamentat, la fel litera „F” din primul nume, probabil pentru a o dubla. De asemenea, litera M este alipită de litera E. Se poate remarca apoi forma numelui MICAEL în loc de MICHAEL, ca și o formă mai învechită a numelui de „SCHIFFBÄUMER”. Principalul motiv al acestor moduri de scriere pare să fie unul tehnic, generat de lipsa de spațiu de scris.

Inscripția nu ne informează asupra poziției ierarhice a fiecărui personaj, însă aceasta se poate deduce din ordinea scrierii acestor nume. Astfel, traducerea ar trebui să însemne: MICHAEL SCHIFFBÄUMER / MICHAEL LEONHARDT / SAMUEL SCHULLER / STARO TI DE BREASL / 1850. (Fig.2.b)



Fig.2. b. Inscripția de pe capacul lăzii de la 1850

Interiorul lăzii prezintă aceleași caracteristici ca ale majorității pieselor de acest tip. În partea dreaptă a acestuia se află trei sertare confecționate din furnir, primul fiind așezat în partea superioară și ocupând întreaga suprafață a acesteia, are deschiderea în sus; celelalte două, așezate sub el, se deschid spre interiorul lăzii. (Fig.2.c)



Fig.2.c. Interiorul l zii de breasl de la 1850

3. Lad de breasl , an 1840¹⁶

Dimensiuni: L = 62 cm; l = 35 cm; H = 46 cm.

Este în form paralelipedic , fiind confec ionat din lemn de esen tare i sprijinindu-se pe patru picioare în form de semicerc. Pe capac se afl un sertar în form de trunchi de piramid care se deschidea în partea superioar prin trac iune orizontal . Lada este vopsit în culoare maro închis, observându-se pe alocuri structura lemnului. Suprafa a capacului este mai mare decât aceea a l zii propriu-zise. Muchiile de la col urile l zii sunt rotunjite. (Fig.3.a)

Interiorul l zii nu prezint particularit i deosebite. În partea dreapt se g sesc dou rânduri de sertare suprapuse, pe cel inferior fiind înscris cifra „1840” cu vopsea de culoare ro ie, stilizat. (fig.3.b)

În partea din fa se afl o încuietorie simpl . Pe interiorul capacului se afla mecanismul propriu-zis al încuietorii, realizat din fier forjat. Aceasta permitea o prim deschidere prin capac, din sertarul de pe acesta, ceea ce crea o secretizare a mecanismului, iar a doua fiind prin partea din fa a l zii. Pe lateral se afl mânerule de prindere din fier forjat.

Lada nu posed vreo inscrip ie cu privire la componen a conducerii breslei respective de la 1840 i nici vreun element care s permit o atribuire c tre o institu ie. De aceea, nu este exclus ca ea s fi apar inut vreunei fr iet i de calfe ori vecin t i sau oric rei alte asocia ii civile sau religioase care dorea s - i p streze actele comune în vreo astfel de lad .

¹⁶ Muzeul Etnografic Reghin, Nr. Inv. 6573



Fig.3.a Lad de breasl de la 1840, vedere de ansamblu



Fig.3.b Lad de breasl de la 1840, vedere din interior

Concluzii

Aceste l zi aveau atât un rol profan, cât și un rol sacru. În primul caz, ele serveau la p strarea obiectelor de valoare ale breslei, precum acte de corespondență sau c r i de c l torie, bani, sigilii, registre, vesel etc. Întrucât acestea constituiau întreaga avere internă a breslei, l ziilor în care erau depuse aceste obiecte li se conferea un caracter sacru. Astfel, prezentarea l zii în fața întregii bresle se desfășura în mod festiv, iar orice hotărâre referitoare la instituție se lua doar în timpul când aceasta era deschisă. Orice discuție ulterioară sau posterioară era inutil și neavenită. În cazul scoaterii l zii cu ocazia marilor srbători, sau a zilei breslei, ritualul se desfășura cu lumânări aprinse.

A adar, lada era centrul întregii vieți locale de breaslă, era ceea ce se voia a fi prezentat, adică punctul cheie al tuturor adunărilor de breaslă. Pstrarea lor se făcea de obicei în casa starostelui, iar purtarea ei la festivități, constituia de asemenea un ritual aparte, pstrat în numeroase descrieri din Transilvania și chiar din Reghinul Săsc.

Ca atare, lada mai avea și rolul ei special în cadrul celorlalte piese de mobilier ale breslei sau ale vieții cotidiene. Dovada acestui fapt o face însă și modul ei special de confecționare: majoritatea l zilor de breaslă au două chei de deschidere, fiecare cheie revenind câte unui staroste; apoi, există numeroase sertare mai mult sau mai puține secrete, care o deosebesc de celelalte piese de mobilier; și nu în ultimul rând, lemnul din care erau confecționate (deja spre sfârșitul secolului al XVIII-lea și mai ales în secolul al XIX-lea aceste piese erau realizate din lemn de esență tare) denotă grija comandatorilor de a le diferenția și evidenția în cadrul mobilierului.

Finele realizări pieselor descrise mai sus relevă și dorința breslaților de a se prezenta cât mai bine în exterior, atât față de alte grupe socio-profesionale cât și față de societatea civilă. Prestigiul creat în societatea urbană prin calitatea produselor și comportamentul membrilor, trebuia conformat și de calitatea mobilierului, și mai ales de cel sacru, centru al vieții interne. Mai mult decât atât, durabilitatea și calitatea l zii trebuia să se transmită generației care avea sarcina de a prelua nu doar obiectul propriu-zis, ci și calitatea și disciplina muncii, fără a mai vorbi aici de prestigiul grupului.

Faptul că aceste piese nu constituiau un bun individual, ci unul comun, al unei instituții elitare și exclusiviste, denotă de asemenea grija comandatarilor pentru unitatea instituției.

Realizatorii acestor l zi trebuie să fi fost meșterii breslei tâmplarilor din localitate, cel mai posibil ca ele să fi constituit o lucrare de capodoperă de maestru. Alte componente, precum încuietorile, balamalele și cheile, par să fi fost opera lucrătorilor.

Aceiași meșteri sunt autorii stemei breslei de pe lada tablourilor de la 1861. Se constată lipsa însemnelor de breaslă pe ultimele l zi de la 1840, respectiv 1850, ceea ce împiedică atribuirea lor vreunei asociații. Este posibil ca alte elemente caracteristice să se fi pierdut de-a lungul timpului, datorită condițiilor neadecvate de pstrare de dinainte de a intra în colecțiile muzeului.

Ambele inscripții sunt realizate prin pictare în interiorul capacului. Ele ne informează succint cu privire la data realizării l zilor și a componenței conducerii respectivelor bresle în anul înscris.

ZUNFTLADEN IN DER SAMMLUNG DES ETNOGRAPHISCHEN MUSEUMS VON SÄCHSISCH-REGEN

-Zusammenfassung-

Die Autoren beschreiben drei in den Sammlungen des Reener Museums aufbewahrten Zunfttruhen. Eine Zunftlade war eine Art von Kiste, Kasten, oder Truhe aus Holz und/oder Eisen, die einer Handwerks-Zunft gehörte. Hierin wurden Siegel, alle wichtigen Dokumente (Zunftbücher, Urkunden mit Privilegien und dergleichen) und zumeist auch die Kasse der Zunft verwahrt. Sie war im allgemeinen mit mehreren Schlössern versehen, von deren verschiedenen Schlüsseln einer beim Zunftmeister, andere häufig beim Altgesellen, im Zunfthaus oder beim Magistrat verwahrt wurden. Ein Zugriff auf die Lade konnte so nur gemeinschaftlich erfolgen. Daher wurde sie gelegentlich auch zur Verwahrung von Wertgegenständen einzelner Zunftmitglieder benutzt. Sie war zumeist beim Zunftmeister deponiert und stellte ein wichtiges Instrument der handwerklichen Selbstverwaltung dar.

Die erste in dem Jahre 1861 datierte Lade gehörte der Sächsisch-Regener Gerberzunft. Ihre Form ist selten zu treffen. An der äußerlichen Wand befindet sich das Zunftwappen und an inneren Seite des Deckels ist eine Inschrift in deutscher Sprache.

Die Herkunft der zweite aus dem Jahre 1840 und dritte aus dem Jahre 1850 datierte Lade ist unbekannt.

Alle Laden sind aus Hartholz hergestellt.

Diese Laden hatten eine brauchmäßige Stellung, wurden feierlich herbeigeschafft, vor der versammelten Zunft aufgestellt und geöffnet, bei feierlichen Anlässen womöglich zwischen brennenden Lichtern. War die Lade geöffnet, dann mußte jeder Trunk unterbleiben, jedes unrechte Wort war streng verboten. Die Lade war, was immer man in ihr sehen wolte, so eigentlich der Mittelpunkt der jeweiligen örtlichen Vereinigung. Sie befand sich meist in der Behausung des Zunftmeisters und wurde zu feierlichen Gelegenheiten aus dessen Haus herbeigeschafft. Die Installierung eines neuen Zunftvorstandes wurde dadurch bildhaft dargetan, daß man die Lade von ihrer bisherigen Behausung in der neue trug. Der Ritus hieß auch direkt „Ladumtragen“ und ist vielfach in ganz Siebenbürgen (auch in Sächsisch-Reen) bezeugt.

Diese Zunfttruhen, die also Behälter der Zunfturkunden, im weiteren auch Zunftkassen waren, haben ihrer Ausführung nach eine ganz besondere Stellung innerhalb des alten Möbels. Jedes Stück ist individuell angefertigt worden, daher weit weniger der Typenbildung unterworfen als das übrige Behältermöbel. Es ist anscheinend schon in spätmittelalterlichen Zeit, aber sicherlich in der Neuzeit so gut wie immer aus Hartholz hergestellt worden.

Die „Lade“, wie man in der Zunftsprache sagte, und zwar auch dort wo die Mundart zur Truhe an sich nicht Lade, sondern Kiste oder Truhe zu sagen gewöhnt war, die „Lade“ war die absolute Mittelpunkt des Zunftbrauchtums, des Zunftrechts. Verhandelt konnte man nur vor „offener Lade“ werden. Jedes Schließen der „Lade“ bedeutete Unterbrechung der rechtskräftig werdenden Handlung.